herpy

ORMEØGLER

Chinese Crocodile Lizard

Shinisaurus crocodilurus

Shinisaurus crocodilurus er en sjælden, semi-akvatisk øgle fra kølige, fugtige skove i det sydlige Kina og det nordøstlige Vietnam, med rækker af benede skæl på ryg og hale som en krokodille. Den bliver omkring 40 cm, sidder på grene over vandet og lader sig falde i vandet ved fare. Den kræver et stort akvaterrarie med køligt, rent vand, god ventilation og vinterhvile.

Familie: Shinisauridae Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**35-46 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**110 × 50 × 60 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-28 °C**
Hotspot	**30-35 °C**
Temperatur, nat	**16-20 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 15-20 cm
Vandtemperatur	**18-22 °C**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Vinterhvile	**10-15 °C** 12-16 uger
Kost	**Insekter, hvirveldyr og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**36 mdr.**
Kuldstørrelse	**2-12 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**240-270 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Truet (EN)**

Arten står på CITES liste I og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret. Arten er meget sjælden i handlen og forekommer kun som CITES-dokumenteret opdræt. Den står ikke på listen over dyr, som private ikke må holde (BEK nr. 1261 af 17.11.2015).

Om arten

Shinisaurus crocodilurus er en middelstor, tætbygget øgle med kort hoved, kraftige ben og en lang, sammentrykt hale. Ryg og hale har rækker af forstørrede, benede skæl, der minder om en krokodilles. Grundfarven er brun til olivengrøn, ofte med lyse og mørke tværbånd og rødlige, orange eller gule farver på hals og hoved. Hannerne er som regel mere farvestærke end hunnerne, især i parringstiden, men kønnene er svære at skelne.

Den samlede længde er 35-46 cm, og de fleste voksne dyr ligger omkring 40 cm. Arten er den eneste i familien Shinisauridae, en gammel linje, der tidligere blev regnet til Xenosauridae. Den blev beskrevet i 1930 af Ernst Ahl, og slægtsnavnet hædrer den kinesiske biolog Sin Shu-szi, der deltog i den kinesisk-tyske ekspedition, som fandt arten. Der kendes to underarter: *S. c. crocodilurus* i Kina og *S. c. vietnamensis* i Vietnam.

Arten er langsom og stilfærdig og bruger det meste af tiden helt stille på en gren. Den svømmer godt og kan blive under vandet i mange minutter. Bliver den skræmt, lader den sig falde fra grenen ned i vandet. Den er truet i naturen og sjælden i handlen, og dyr i fangenskab stammer fra et lille antal opdrættede linjer.

Udbredelse og levested

Shinisaurus crocodilurus findes i få, spredte bestande i det sydlige Kina, i provinserne Guangxi, Guangdong, Guizhou og Hunan, og i det nordøstlige Vietnam i provinserne Quang Ninh og Bac Giang. De tilbageværende kinesiske bestande lever især i Guangxi og Guangdong, i små, adskilte levesteder.

S. c. vietnamensis kendes kun fra et lille område omkring bjerget Yen Tu i Quang Ninh og Bac Giang. Arten er opført som truet (EN) på IUCN's rødliste, og de vilde bestande er faldet kraftigt på grund af indsamling og tab af levesteder, især skovhugst.

> **Oprindelig udbredelse:** Kina og Vietnam.

LEVESTED

Shinisaurus crocodilurus lever langs klare, langsomme bække og små damme i subtropisk, stedsegrøn løvskov i bakke- og bjergland. Bredderne er tæt bevoksede, og dyrene sidder på grene, der hænger ud over vandet. Hele livet er knyttet til vandet: dyrene sidder og venter på bytte fra grenen, og når de bliver forskrækkede, lader de sig falde ned i vandet. Hver dam eller bæk har ofte kun ét dyr.

Klimaet er præget af monsunen med varme, fugtige somre og kølige, tørre vintre med enkelte frostnætter. Regnen falder mest om foråret og sommeren. Om vinteren går dyrene i vinterhvile. I fangenskab søger de om sommeren ned i vandet for at undgå overophedning, og om efteråret sidder de på grene for at finde varme.

Føden er regnorme, edderkopper, græshopper, rejer, haletudser, små fisk og en gang imellem frøer og øgler. Arten er levendefødende; parringen sker i august, og ungerne fødes det følgende forår.

Læs mere: Opdræt af haletudser Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et akvaterrarie på mindst 110 × 50 × 60 cm (længde × bredde × højde), et par mindst 150 × 50 × 60 cm. Vanddelen skal fylde det meste af bunden. Dyret bevæger sig ikke meget, men bruger alle dele af terrariet, og det klatrer godt, så ekstra højde giver plads til flere grene.

Et vandlag på 15-20 cm er nok til, at et voksent dyr kan gå på bagbenene med hovedet over vandet. Er vandet dybere, skal der være vandrette eller skrå grene, hvor dyret kan hvile med kroppen i vandet og hovedet over. Dyret kan sætte sig fast mellem kork, sten og grene under vandet, så indretningen skal tage højde for det. Placér grene, kork og planter over vandet, så dyret kan lade sig falde ned i det. En solplads af skifer på søjler i vandet og plantekrukker med jord, der står i vandet, giver landdele. Korkrør kan stå delvis i vandet uden at mugne.

Ventilationen er afgørende: brug net i to modstående sider eller en lille ventilator, for stillestående, fugtig luft giver hudsvamp, især hos unger. Dyret skal kunne tørre helt et sted, og landdelens bund og skjul må ikke være konstant våde.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 30-35 °C, og luften i resten af terrariet er 22-28 °C om dagen. Om natten falder temperaturen til 16-20 °C (skøn). Vandet er køligt, omkring 20 °C (18-22 °C). Arten tåler varme dårligt: hudsår forekommer oftere ved højere temperaturer, og drægtige hunner, der holdes for varmt, føder for tidligt. Stiger rumtemperaturen over omkring 27 °C om sommeren, køles vandet ved at skifte en del af det med koldt vand.

Vinterhvile anbefales i mindst 3 måneder (12-16 uger) ved 10-15 °C. Kun raske dyr med en fyldt halerod går i vinterhvile. Fra september falder appetitten; solpladsens temperatur og dagslængden sænkes gradvist, til lyset er helt slukket. Dyret skal have fastet i mindst to uger, før det lægges i en kasse med 20-30 cm fugtig jord og mos, en vandskål og et korkrør. Kassen står først et par dage ved omkring 15 °C med lidt dagslys og flyttes derefter til et mørkt rum ved 10-15 °C. Vandet i skålen skiftes jævnligt, for dyret kan vågne og bevæge sig. Efter vinterhvilen stilles kassen ved stuetemperatur, og dyret vågner inden for to døgn. Derefter hæves dagslængden og temperaturen gradvist.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden er høj, 60-80 %, fordi det meste af bunden er vand. Der skal normalt ikke sprøjtes ekstra, men dyrene bliver aktive af kunstig regn. Landdelen og skjulene skal kunne tørre ud, for en konstant våd bund giver hudproblemer og svamp. God ventilation er vigtigere end høj luftfugtighed.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Vandkvaliteten er afgørende. Brug et kraftigt filter, fx et udvendigt filter med keramiske ringe, filtersvamp og filtervat, og lad det køre i omkring en måned, før dyret flytter ind. Rens kun filteret groft, og kun når gennemstrømningen falder, så bakteriekulturen bevares. Sug jævnligt snavs op fra bunden, og fjern snavs fra vandoverfladen. Brug vandhanevand behandlet med vandbehandlingsmiddel, og skift en del af vandet hver uge. Vandet skal være omkring 20 °C og må ikke blive varmere end omkring 27 °C. Kalkaflejringer på glasset fjernes med fortyndet citronsyre.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og sidder på grene og sten over vandet, men soler sig kun kort ad gangen. UVB anbefales i Ferguson-zone 2: en kombineret varme- og UVB-lampe (metalhalogen eller kviksølvdamp) eller et UVB-rør over solpladsen med et UV-indeks på 2-3 ved dyrets hoved. Afstanden mellem lampe og dyr afhænger af lampetypen og kontrolleres med en UV-måler. Arten kan leve med svag eller ingen UVB, men UVB er den sikreste løsning. En halogenspot kan bruges som ekstra varmekilde ved solpladsen. Lyset er tændt 10-13 timer om dagen, længst om sommeren, og slukkes helt under vinterhvilen.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Shinisaurus crocodilurus er kødæder og tager både landlevende og vandlevende byttedyr. Regnorme er et godt grundlag for kosten. Giv desuden fårekyllinger, græshopper, kakerlakker, silkeorme og voksmøllarver og i vandet små fisk og rejer. En nyfødt mus gives højst en gang imellem. Støv insekterne med kalk og et vitamin- og mineraltilskud ved nogle af fodringerne, og fodr insekterne godt et døgn før.

Unger fodres dagligt med små insekter og regnorme, voksne 2-3 gange om ugen. Dyret kan være kræsent og holder ofte op med at æde før vinterhvilen og kommer langsomt i gang igen bagefter; nogle stopper også, mens det stadig er varmt og lyst. Er dyret vågent og aktivt og halens rod fyldt, er det normalt. Taber dyret sig, eller bliver halens rod tynd, kan der være en anden årsag, og så skal en dyrlæge undersøge det.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Shinisaurus crocodilurus er rolig og kan blive tam, men den er ikke et dyr til håndtering. Nogle dyr går roligt op på hånden, andre flygter, og et bid er kraftigt. Flytninger stresser dyret, og et stresset dyr bør ikke flyttes.

Arten er territorial. Hanner kan slås, og en han kan stresse en hun med gentagne parringsforsøg. Voksne holdes enkeltvis, som par eller som en han med flere hunner i et stort terrarie, under opsyn, og dyrene skilles ved aggression.

Hudskiftet sker sjældent og kan tage flere dage, og huden ender ofte i vandet. Trækker det ud, kan dyret blødgøres i vand, og resterne fjernes forsigtigt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønnene kan ikke skelnes hos små unger. Hannerne har oftest kraftigere farver, men ikke altid, og hunnerne har et lidt mere aflangt hoved; målt på hovedets forhold rammer man rigtigt omkring 9 ud af 10 gange. Der fødes omtrent lige mange hanner og hunner. Dyrene bliver kønsmodne omkring 3-årsalderen. Sæt kun et dyr i avl, når det er udvokset, i god foderstand og har

haft en vinterhvile.

PARRING

Parringen sker i eller ved vandet i august. Hannens farver bliver kraftigere, og han nikker med hovedet og nærmer sig hunnen. Ved parringen bider han hende i nakken og lægger sig over hende. Et par kan holdes sammen, men hannen kan genere hunnen med for mange parringsforsøg, og så skal de skilles. Alternativt holdes hunnerne enkeltvis, og hannen sættes ind på skift. Hunnen skal have rigeligt foder både før og efter parringen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten er levendefødende. Hunnen føder 2-12 levende unger, i gennemsnit omkring 6, i april og maj, og store hunner får flere unger end små. Hun føder højst én gang om året. Giv hende ro og et sted, hvor hun let kan komme op af vandet, og flyt hende ikke, når fødslen nærmer sig. Hunner, der holdes for varmt om vinteren, kan føde allerede i efteråret eller vinteren, og de for tidligt fødte unger dør oftere. Hold derfor temperaturen i den kølige ende.

INKUBATION

Arten er levendefødende, så der er ingen rugning. Drægtigheden varer op til 9 måneder, fra parringen i august til fødslen i april-maj, og vinterhvilen ligger midt i den. Ungerne er fuldt udviklede ved fødslen og måler omkring 35 mm fra snude til kloak.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er meget følsomme over for hudsvamp og dårlig luft, så de skal have et terrarie med god ventilation og rent vand. Indret det som til voksne, men med lavere vandstand. Fodr dagligt med de mindste insekter og små regnorme. Hold ungerne adskilt fra de voksne, og fjern de andre unger, hvis én bliver mobbet eller bidt, frem for at flytte den svage, for flytning stresser.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, når opstillingen er rigtig, men den er følsom over for fugtig, stillestående luft og for høje temperaturer. De typiske problemer er:

- Hudsvamp og hudsår, især på fødderne, ved dårlig ventilation, høj varme og en konstant våd landdel. Det er det hyppigste problem, især hos unger, og kræver dyrlæge.
- Sygdom ved for koldt vand eller for kolde nætter uden for vinterhvilen.
- Problemer med hudskiftet, hvis dyret ikke kan tørre ud.
- Appetitløshed, der også kan skyldes stress og ikke altid har med vinterhvilen at gøre.
- Indvoldsorm og andre snyltere hos nyindkøbte dyr. Nye dyr holdes i karantæne.

Et sundt dyr er vågent og aktivt og har en fyldt halerod. Krybdyr skjuler sygdom, så kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke æder uden for vinterhvilen eller får forandringer i huden.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.